

ღვთის ქალაქი vs. მიწის ქალაქი

შესავალი: ისტორიული ავგუსტინე

ავგუსტინე ავრელიუსის გარდაცვალების ჟამს, 430 წელს, თითქმის ოცდათხუთმეტი წელი სრულდებოდა მას შემდეგ, რაც იგი სათავეში ჩაუდგა ქალაქ ჰიპონის საეპისკოპოსოს ჩრდილოეთ აფრიკაში. ეს არ იყო იოლი წლები. როცა ნეტარმა ავგუსტინემ ეპისკოპოსის კათედრა დაიკავა, ხმელთაშუა ზღვის ამ უმნიშვნელოვანეს რეგიონში ქრისტიანები უმცირესობას შეადგენდნენ (მიუხედავად იმისა, რომ ქრისტიანული რელიგია უკვე საუკუნეზე მეტი ხნის განმავლობაში დომინანტური პოზიციით სარგებლობდა რომის იმპერიაში). არც ეკლესიის პოზიციები იყო ძლიერი. ამას ხელს უშლიდა თეოლოგიური ხასიათის განხეთქილებები და დისკუსიები, რაც სასულიერო ფენაში განუწყვეტლივ იჩენდა თავს კარდინალურ საკითხებთან დაკავშირებით. ავგუსტინეს სიკვდილის ჟამს კი ვითარება რადიკალურად იყო შეცვლილი: როგორც რომის მთელ იმპერიაში, ისე ჰიპონშიც ქრისტიანები უმრავლესობას შეადგენდნენ, ხოლო სასულიერო ფენა ერთიან ორთოდოქსულ მოძღვრებას იზიარებდა. აღნიშნულ პერიოდში ქრისტიანობის კონსოლიდირება და გაძლიერება მრავალი, მათ შორის ობიექტური, ფაქტორით იყო განაპირობებული, მაგრამ დოქტრინალურ გაერთიანებას ეკლესია მნიშვნელოვანწილად სწორედ ავგუსტინეს ინტელექტუალურ ძალისხმევას, უბადლო ორატორულ ნიჭსა და იდეოლოგიურ მონიშნულმდეგეებთან უკომპრომისო ბრძოლას უმაღლოდა. როცა ავგუსტინე სასიკვდილო სარეცელს მიეჯაჭვა, ჰიპონი ალყაში ჰყავდათ მოქცეული ბარბაროსებს. სიმბოლური იყო, რომ მომხდურთა მიერ ცეცხლს მიცემულ ქალაქში გადარჩა მხოლოდ ავგუსტინეს ბიბლიოთეკა. ანალოგიურად წარიმართა მთელი ისტორიული პროცესიც. მოგვიანებით ბარბაროსებმა სრულად წაღვეს რომის იმპერია, თუმცა ამას არაფერი დაუკლია ავგუსტინეს თხზულებებისთვის. ნეტარი ავგუსტინეს მრავალმხრივმა და ღრმა სულიერმა მემკვიდრეობამ გადამწყვეტი წვლილი შეიტანა ანტიკური აზროვნების წესის გადალახვასა და ძველი რომის ფერფლზე აღმოცენებული შუა საუკუნეების ეპოქის ქრისტიანული სამყაროს ინტელექტუალური სახის ფორმირებაში.

თავად ნეტარი ავგუსტინე ბრწყინვალედ იყო გათვითცნობიერებული ძველი საბერძნეთისა და რომის ინტელექტუალურ საგანძურში. იგი, 354 წელს რომის იმპერიის ნაყოფიერ სასოფლო-სამეურნეო რეგიონში - ჩრდილოეთ აფრიკაში, ზღვისპირა ჰიპონისაგან მოშორებით, ქვეყნის სიღრმეში მდებარე პატარა ქალაქში დაბადებული, რომის ლათინურად მოლაპარაკე მოქალაქე იყო. მამამისმა, რომელსაც მცირე ქონება, მაგრამ დიდი იმედები ჰქონდა შვილის მომავალთან დაკავშირებით, დიდგვაროვანი მფარველის ფინანსური ხელშეწყობით მოახერხა, რომ ავგუსტინესათვის იურიდიული და სახელმწიფო სამსახურისათვის აუცილებელი საუკეთესო განათლება მიეცა. მეუღლისაგან განსხვავებით დედამისის, მონიკას, უწინარესი საზრუნავი, როგორც ღვთისმომში ქრისტიანისა, არა შვილის პროფესიული კარიერა და ამქვეყნიური წარმატებები, არამედ მისი სულიერი განვითარება იყო. იგი შვილში ღვთისა და ადამიანების მიმართ სიყვარულის ჩანერგვას ცდილობდა.

როგორც შემდგომი მოვლენების შექმნე გახდა ნათელი, ავგუსტინეს სულიერ ჩამოყალიბებაზე კლასიკური ეპოქის ყველა დიდ ავტორსა და შემოქმედზე უფრო დიდი ზეგავლენა სწორედ დედამ, არცთუ ისე განათლებულმა ქრისტიანმა, მოახდინა.

ავგუსტინეზე დედის გავლენის ძალამ შედარებით გვიან იჩინა თავი. თავდაპირველად კი, როგორც თავად ნეტარი ავგუსტინე აღნიშნავს თავის ავტობიოგრაფიულ თხზულებაში „აღსარებანი“, მან უარი თქვა დედის მრწამსის გაზიარებაზე. ნაცვლად ამისა, იგი შეეცადა ცხოვრების საზრისი ეძებნა უფრო „რთულ“ ინტელექტუალურ მოძღვრებებში. ამ გზაზე ავგუსტინემ ჯერ მანიქეველობაში იპოვა ნავთსაყუდელი. მანიქეიზმის მიმდევრები სამყაროს ორი - ნათელი და ბნელი ძალის ბრძოლის ასპარეზად განიხილავდნენ და თვლიდნენ, რომ მათ შეეძლოთ დაესაბუთებინათ მსოფლმხედველობრივი პოსტულატები. რამდენიმე წლის შემდეგ, როცა გააცნობიერა ამ ამბიციის უსაფუძვლობა, ავგუსტინემ უარყო მანიქეველობა და პლატონისტი გახდა. შესაბამისად, იგი შეეცადა ყველა არსებულში აბსოლუტური სიკეთის ემანაცია დაენახა და ცხოვრების აზრის ძიების გზაზე აბსტრაქტული ფორმულების ურყევი ჭეშმარიტება ეცნო.

გარკვეული ხნის შემდეგ ავგუსტინე კვლავ იცვლის თვალსაზრისს. იგი მიდის დასკვნამდე, რომ არც მასა და არც სხვა მოკვდავს არ ძალუძს შეიმეცნოს აბსოლუტური სიკეთე. ამ ვითარების გაცნობიერებამ განსაზღვრა კიდევ ავგუსტინეს შემობრუნება ქრისტიანობისკენ. მისთვის ნათელი გახდა რწმენის გარდაუვალობა, რის დასტურსაც იგი ხედავდა ისტორიულ გამოცდილებაშიც. სახელდობრ: ანტიკური ეპოქის უდიდესი მოაზროვნეები, მათი დიდი მიღწევების მიუხედავად, უძლური აღმოჩნდნენ ჩანვდომოდნენ სიკეთის ბუნებასა და ცხოვრების ჭეშმარიტ საზრისს, ისე რომ მათ მიერ დაფუძნებული მიზნები, ან კიდევ, ბედნიერების პროექტი, რეალურად, უძალო და ფუჭი აღმოჩნდა სასრული ბუნების გამო მუდმივად სიკვდილის პირისპირ მდგომი ადამიანის ნუგეშისათვის. ავგუსტინე საბოლოოდ შემობრუნდა დედის რწმენისკენ. მან მიატოვა აკადემიური კარიერა მილანში და დაბრუნდა აფრიკაში, რათა მთელი ძლა და ენერგია მიეძღვნა ღვთის სამსახურისათვის.

ეს საკმაოდ მძიმე პერიოდი იყო ქვეყნის ცხოვრებაში. 410 წელს რომი პირველად აიღეს და გაძარცვეს ბარბაროსებმა, რის გამოც მრავალმა რომაელმა დიდებულმა აფრიკის პროვინციებს შეაფარა თავი. ამ ტრაგიკულმა მოვლენებმა გარკვეულწილად სათავე დაუდო მტრულ განწყობას ეკლესიისადმი. ლტოლვილად ქცეულ დიდებულთაგან მრავალი ღრმად განსწავლული ადამიანი იყო, მაგრამ რომის დაკნინების ფონზე მათ გაუჩნდათ აზრი, რომ ქრისტიანობის აყვანა სახელმწიფო რელიგიის რანგში დაცემით ემუქრებოდა ანტიკურ ცივილიზაციასა და ღირსებას, რომელთაც საფუძველი ჩაუყარეს რომის დიდებას. ამან ეკლესიის დომინანტური პოზიცია, რომელიც იმპერატორ კონსტანტინესაგან მომდინარეობდა, საფრთხის ქვეშ დააყენა.

აღნიშნული საფრთხის საპასუხოდ ავგუსტინე წერს თავის სახელგანთქმულ თხზულებას „ღვთის ქალაქი“, რომელშიც იგი ქრისტიანული მრწამსისა და ღირებულებების დაცვას შეეცადა. მისი მითითებით, ყველამ უნდა გააკეთოს ფუნდამენტური არჩევანი ღმერთსა და მიწიერ ბედნიერებას შორის. მას, ვინც ღმერთსა და ზეცის მოქალაქეობას აირჩევს, შეიძლება ჰქონდეს ხსნის იმედი. ხოლო ის, ვინც მიწის ქალაქისა და მისი მოქალაქეობისაკენ გადაიხრება, სულიერად დაიღუპება, რადგან ასეთია მიწიერი საგნების ბოლო. თხზულების ლაიტმოტივის თანახმად, რომის ჭეშმარიტი დიდება არ ეფუძნება ანტიკური ცივილიზაციისათვის ამოსავალ (წარმართულ) ღირებულებებს, არამედ იგი მხოლოდ და მხოლოდ

ღვთაებრივი მიზნების მსახურებით არის განპირობებული. აქვე ავგუსტინე მთელ თავის ფართო ერუდიციას იშველიებს, რათა დაარწმუნოს მკითხველი, ერთი მხრივ, ადამიანური ცოდნისა და კულტურის შემოსაზღვრულობაში და, მეორე მხრივ, რწმენის უზენაეს მნიშვნელობაში. მისი მტკიცებით, თვით პლატონიც ვერ შეედრება ვერცერთ ღვთის რწმენით აღვსილ ქრისტიანს“, რაგინდა უბირიც არ უნდა იყოს ეს უკანასკნელი მასთან შედარებით.

ადამიანის ბუნება და რაციონალური მოტივაცია

ავგუსტინეს აზრით, პლატონის ძალა იმავდროულად მისი სისუსტის წყაროც იყო. ამ უდიდესმა ფილოსოფოსმა შეძლო ნათელი გაეხადა, რომ ყოველივე არსებული და მშვენიერი ერთი სათავიდან იღებს დასაბამს, მაგრამ ამასთან ერთად, იგი ღრმად ცდებოდა, როცა ეგონა, რომ მას ძალუძდა ჩასწვდომოდა არსებობის მისტერიას, ყოფნის რაობას. სხვა სიტყვებით, პლატონის მოძღვრება რეალობის რაციონალურობასთან ერთად მისი (ე. ი. სინამდვილის) სრული შემეცნების შესაძლებლობასაც უშვებდა, რაც არა მხოლოდ უსაფუძვლო, არამედ მკრეხელური მტკიცებაცაა, რადგან არსებულის, როგორც არსებულის, საფუძველი ღმერთია და არცერთ მოკვდავს არ ძალუძს ღმერთის აბსოლუტური შემეცნება. ავგუსტინეს თანახმად, ადამიანის ცოდნა ყოველთვის შემოსაზღვრული და რელატიური იქნება მიუხედავად იმისა, რომ სინამდვილე ღვთაებრივი კრეაციის ნაყოფია და გონივრულად არის მოწყობილი, რადგან ადამიანი არ არის ღმერთი და მას სასრული გონება აქვს.

ავგუსტინესათვის სახელმძღვანელოა თეზისი იმის შესახებ, რომ სასრული გონება ერთგვარი სისუსტითა და არასრულყოფილებით ხასიათდება. ამიტომ, თვლის იგი, არ არის სწორი, როცა ადამიანის არსების განსასაზღვრად მისი გონებიდან ამოდიან. ამ დროს ილუზია აქვთ, თითქოს სასრულ გონებას შეუძლია ადამიანის სრულქმნა და მისი თვითკმარ არსებად გადაქცევა. სხვა სიტყვებით, თვლიან, რომ გონებაზე დაყრდნობით ადამიანს საშუალება აქვს თავის ცხოვრებას რაციონალური სახე მისცეს და ამით ბედნიერებას მიაღწიოს. მაგრამ ამ დროს ავინყდებათ ჭეშმარიტი ვითარება. ვინაიდან ღმერთი არის ყოველივეს შემოქმედი, წარმოუდგენელია მის გარეშე სრულქმნა, ან კიდევ, მისგან დამოუკიდებლად, საკუთარ ძალებზე დამყარებით, თვითკმარი არსებობის მიღწევა. ყოველივე მხოლოდ იმდენად არსებობს, რამდენადაც შესაბამისობაშია ღვთაებრივ მიზანთან. ადამიანის მიერ მხოლოდ საკუთარ ძალებზე დამყარების მცდელობა კი ღმერთის იგნორირების ტოლფასია. ამით ადამიანი საფუძველს აცლის თავის არსებობას და ანგრევს საკუთარ თავს. გონება არ გულისხმობს თავის თავში ისეთ ძალას, რომ მხოლოდ მისგან ამოსვლით ვაკონტროლოთ და მოვანყოთ ჩვენი ცხოვრება. ნებისმიერი ქმნილება და, მათ შორის, ადამიანი თავისი არსებობის წესით ფუნდამენტურად ღმერთზე დამოკიდებულია.

ავგუსტინე შეახსენებს მკითხველს, რომ ადამიანის ხვედრი, საბოლოო ჯამში, სიკვდილია. რაც არ უნდა ვიღონოთ, ვერსად წავუვალთ იმ ფაქტს, რომ ჩვენ სასრული არსებები ვართ და დღეს თუ ხვალ აუცილებლად გარდავიცვლებით. ასეთია ცისქვეშეთში ნებისმიერი ქმნილების ბედი და რაგინდ ძნელი შესაგუებელიც არ უნდა იყოს, ადამიანი ვერაფერს გააწყობს ამასთან. ამ ფონზე კიდევ უფრო ნათელი ხდება უღმერთოდ ცხოვრების სიმძიმე და აბსურდი. მიწიერი ბედნიერი არსებობა, უბრალოდ, ფანტომი და ილუზიაა. ტკივილი, ნუხილი, უნუგეშობა და შიში გარდუვალად ახლავს სიამოვნებას, მხიარულებას, ხუმრობასა და განცხრომა-კომფორტს თან. სიყვარულს აუცილებლად მოჰყვება განშორება, ზოგჯერ კი, ღალატი. ჩვენს გამოქანდაკებულ მონუმენტებს, გაყვანილ გზებს, აშენებულ სახლებსა და სხვა ნაგებობებს ბოლოსდაბოლოს დროის მსახვრალი ხელი თავისას უბამს და დავინ-

ყების მტვერი დაფარავს, და ასე მოუვა ყოველივეს, რაც ადამიანის ისტორიის ნაწილია, რადგან ყოველივე ცისქვეშეთში, მათ შორის, ადამიანური, მყიდუ და წარმავალია.

ღმერთმა ჩვენ სასრულ არსებებად შეგვქმნა. ამდენად, ადამიანს, როგორც ნაკლოვან არსებას, არ შეუძლია უფლის იგნორირება და თვითკმარი არსებობის წესით ცხოვრება. ამასთან ერთად, როგორც ამას გვეუბნება წმინდა წიგნი, ჩვენ ღმერთის სახე და ხატი ვართ. ცხადია, ეს არ ნიშნავს, თითქოს ადამიანს ღვთის დარი უსასრულო გონება აქვს. ასეთ შემთხვევაში იგი, უბრალოდ, ღმერთს გაუტოლდებოდა. ეს მხოლოდ იმას უსვამს ხაზს, რომ ღმერთმა ჩვენ თავისუფალი ნება მოგვანიჭა და არჩევანის საშუალება მოგვცა, რითაც გამოვიჩვენოთ და განვსხვავდებით მისი ნებისმიერი სხვა ქმნილებისაგან. გონება სუსტია. იგი ვერ განსაზღვრავს ნებას. პირიქით, ნება განსაზღვრავს გონებას. სხვა სიტყვებით, საგნის შესახებ აზრი თავად არის დეტერმინირებული საგნისადმი ადამიანის დამოკიდებულებით და არა პირიქით, ჩვენი საგნისადმი დამოკიდებულება - საგნის შესახებ აზრით.

მართალია, ადამიანს თავისუფალი ნება აქვს, მაგრამ არჩევანი ყოველთვის შემზღუდულია. გონებისა და ცოდნის შემოსაზღვრულობა საშუალებას არ იძლევა სრული კონტროლი განვახორციელოთ. ეს ასე არის არა მხოლოდ გარემოში მოცემულ საგნებთან, არამედ ჩვენს საკუთარ თავთან მიმართებაში. გარე საგნების მსგავსად, ადამიანს არც საკუთარი თავის სრული შემეცნება და კონტროლი ძალუძს. ამ საინტერესო და მნიშვნელოვან თემას მოგვიანებით კვლავ შევეხებით, მაგრამ აქ მნიშვნელოვანია ავგუსტინეს ერთი მოსაზრება გამოვკვეთოთ. ავგუსტინეს აზრით, როგორც არ უნდა გამოიყურებოდეს ვითარება, საბოლოო ჯამში, ადამიანს ერთი ფუნდამენტური ხასიათის არჩევანი აქვს გასაკეთებელი, რომლის პროცესშიც გონებას ვერ დავეყრდნობით. ეს არის არჩევანი ღმერთსა და ჩვენს საკუთარ თავს შორის ანუ, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, უნდა გადაწყდეს საკითხი იმის შესახებ, ღმერთს უნდა მივუძღვნათ ჩვენი ცხოვრება თუ მინიერ ბედნიერებას. გონებას არ შეუძლია ამ არჩევანში გვიშველოს. უფლისადმი სიყვარული გონებიდან არ მომდინარეობს. ამისათვის გონებას ღმერთის შემეცნების უნარი უნდა ჰქონოდა, რაც სასრულობის გამო მას არ აქვს. ჩვენი არჩევანი რწმენას უნდა დაეფუძნოს. ჩვენი ნება და მისწრაფება ან ღმერთისაკენ უნდა მიიმართოს, ან კიდევ, ჩვენი საკუთარი თავისკენ. სხვა ალტერნატივა არ არსებობს.

ზემოთ აღნიშნული არჩევანი აუცილებლად უნდა გაკეთდეს. ადამიანმა ან ის უნდა ირწმუნოს, რომ ცხოვრების საზრისს მხოლოდ ღმერთში იპოვის ან ის, რომ მას მინიერ ბედნიერებაში მოიძიებს. აქ აგნოსტიციზმისათვის ადგილი არ რჩება, რადგან ჭოჭმანსა და გაურკვევლობას რწმენა ვერ ითმენს. ეს რწმენისათვის უარყოფის ტოლფასია. რაც შეეხება პოზიციას, რომ ღმერთს ვირწმუნებთ, თუ მისი არსებობის თვალსაჩინო დემონსტრირება ან დასაბუთება მოხდება, ასეთი მიდგომა სხვა არაფერია, თუ არა ამპარტავნობის გამოვლენა. როცა ადამიანი ამას ამბობს, მაშინ მას, ფაქტიურად, უკვე გაკეთებული აქვს არჩევანი, რომელიც საკუთარი ნებისა და მისწრაფების ღმერთისაკენ მიმართვას ნამდვილად არ გულისხმობს. ცხადია, ადამიანს შეუძლია ასეთი არჩევანის გაკეთება. მას ხომ თავისუფალი ნება აქვს. მაგრამ არ უნდა დაგვაფინყდეს, რომ ამპარტავნობა ცოდვის სათავეა, რადგან იგი ზემოთ დასახელებულ არჩევანში ღმერთის უარყოფასა და ნების საკუთარი თავისკენ მიმართვას გულისხმობს. ამასთან დაკავშირებით ავგუსტინე ხაზს უსვამს, რომ სიკეთის წყარო ღმერთია, ხოლო ცოდვა ღმერთზე უარის მთქმელი ადამიანისაგან მომდინარეობს.

კლასიკური ფილოსოფიის მწვავე კრიტიკის საშუალებით ავგუსტინე ცდილობს ნათლად აჩვენოს ადამიანური გონების ხელმძღვანელობით ცხოვრების ამაოება. სეკულარული

ეთიკის საფუძველში ძვეს თავკერძა აზრი, რომ ადამიანს დადგენილი აქვს საკუთარი თავის სრულყოფის კრიტერიუმი. სამართლიანობა მოითხოვს აღინიშნოს, რომ თავის თავზე შეყვარებული ინდივიდის მსგავსად, არც უფლის სიყვარულით აღვსილ ადამიანს ძალუძს თავისი ეთიკური პრინციპებისა და ვალდებულებების დასაბუთება. უბრალოდ, პირველს ამოძრავებს სულელური თავდაჯერებულობა, ხოლო მეორეს - რწმენა. აქედან გამომდინარე, უფლის მიმართ სიყვარულით აღვსილი ინდივიდი თავისი სულის ხსნაზე ფიქრობს და ზრუნავს, ხოლო საკუთარ თავზე შეყვარებული ადამიანი წარმატებასა და ბედნიერებას ესწრაფვის. ამასთან, მართალია, არცერთი არჩევანი არ შეიძლება ფილოსოფიურად დასაბუთდეს, მაგრამ მხოლოდ უფლის სიყვარულით აღვსილ ადამიანი აცნობიერებს ამას.

რა შეიძლება ითქვას უფლის სიყვარულით აღვსილი ადამიანის ცხოვრებაზე? რა უნდა მოიმოქმედოს მან, რათა ის სულის ხსნას ეღირსოს? ავგუსტინეს მიხედვით, პასუხი პრინციპში, მარტივია. იგი შემდეგში მდგომარეობს: ადამიანმა შორს უნდა დაიჭიროს თავი ცოდვისაგან, უკუაგდოს ამპარტავნობა და ღმერთის უზენაესობა აღიაროს. მაგრამ არსებობს ორი გარემოება, რომლებიც ცხადყოფენ, რომ ვითარება უფრო რთულია, ვიდრე ეს ერთი შეხედვით ჩანს.

დავინწყოთ იქიდან, რომ ღმერთმა ადამიანი მიწაზე განამწესა, რის გამოც ჩვენი ყოველდღიური არსებობისაგან განუყოფელი გახდა მიწიერი ცხოვრების ტვირთი და მასთან დაკავშირებული ცდუნებები. ცხოვრება, გვინდა თუ არ გვინდა, გვაიძულებს, რომ მას მივყვეთ. ჩვენ გვჭირდება ჭამა, სმა, ჩაცმა, დახურვა, გვიყვარდება სხვა ადამიანი, ვქმნით ოჯახს, მოვიპოვებთ სარჩო-საბადებელს და ა. შ. ასეთ ვითარებაში ადამიანს ძალაუწევს რად უჩნდება ყოველდღიური მიწიერი საჭიროებების დაკმაყოფილებისკენ სწრაფვა, ხოლო მათი დაკმაყოფილების შემთხვევაში - სიხარული და მიღწეული წარმატებით სიამაყე. ავგუსტინეს აზრით, აქედან ერთი ხელის განვდენაა გააპარტავნებამდე და, მაშასადამე, ღმერთის უარყოფამდე. მეტიც, საქმე იმდენად რთულად არის, რომ ცდუნებისათვის წარმატებით წინააღმდეგობის გაწევაც კი სიამაყის წყარო ხდება.

გარდა ამისა, და ეს გარემოება კიდევ უფრო საგულისხმო გახლავთ, ჩვენ „გარედან“ მომავალი ცდუნებების მოგერიებაზე ბევრად მეტად ჩვენი სულის სიღრმეში ჩამალულ ცდუნებებთან გამკლავება გვჭირს. ავგუსტინეს აზრით, ამას ისიც უწყობს ხელს, რომ ხშირად ადამიანი ნათლად ვერც აცნობიერებს მის სულში მოფუთფუთე სურვილებსა და ხვაშიადებს, რომლებიც შეიძლება მისი ქმედების რეალური სტიმულატორები და განმსაზღვრელები იყვნენ. არ არის გამორიცხული, რომ თვით გარედან მომდინარე ცდუნებების დაძლევისკენ მიმართული ძალისხმევის ძირშიც მდებარე წარმოშობის ხვაშიადი იყოს დავანებული. ამასთან მიმართებაში აუცილებელია ხაზი გაესვას ავგუსტინეს მოსაზრებას, რომ ცოდვა არა მხოლოდ ბოროტი საქციელია, არამედ „გადახრილი“, ცუდი ნებაც, რომელიც შეიძლება არც იქნას რეალიზებული ქმედებაში. აქედან გამომდინარე, თუ კაცობრიობა სუფთა სინდისით შეიძლება დაიყოს ღვთისადმი სიყვარულით აღვსილებად და საკუთარი თავის გამკერპებლებად, იგივეს ვერ მოვიმოქმედებთ ცოდვილობის თვალსაზრისით. კაცობრიობა არავითარ შემთხვევაში არ იყოფა ცოდვილებად და უცოდველებად იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ... ყველა ადამიანი არის ცოდვილი. თუნდაც ესათუის ინდივიდი თავისი ქცევებით, ერთი შეხედვით, არ იძლეოდეს საფუძველს ამგვარი შეფასებისათვის, მისი სულის უღრმეს კუნჭულებში მბორგავი ვნებებითა თუ მისწრაფება-სურვილებით იგი

შინაგანად მაინც არის ცოდვილი, ისე რომ, საბოლოო ჯამში, ნებისმიერი ადამიანის შემთხვევაში ხსნა ღვთის წყალობაზეა დამოკიდებული.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მორწმუნემ, რომელსაც ღვთის სიყვარული ამოძრავებს, არა მხოლოდ ცდა არ უნდა დააკლოს, რომ წინ აღუდგეს მიწიერი ცხოვრებისაგან განუყოფელ უამრავ ცოდვას, არამედ მან იმასაც უნდა გაუსწოროს თვალი, რომ შეუძლებელია ამ რთულ გზაზე ვინმე ერთხელ მაინც არ წაბორძიკდეს და სრულიად უცოდველი დარჩეს. ამიტომ მორწმუნე ადამიანს კარგად უნდა მოეხსენებოდეს, თუ რას ნიშნავს სულის ხსნისათვის ღვთის წყალობა, ხოლო ის, ვისაც ეს ვითარება არა აქვს გაცნობიერებული, განწირულია დაღუპვისათვის. ქრისტიანი ვალდებულია, რომ გააცნობიეროს თავისი ცოდვები, აღიაროს ისინი ღვთის წინაშე და ილოცოს პატიებისთვის. რწმენა გვეუბნება, რომ ღმერთს, როგორც აბსოლუტურ სიკეთესა და ყველა სათნოების წყაროს, სურს, რომ ადამიანების მხრიდან სწორი არჩევანი გაკეთდეს. მაგრამ მისგან ბოძებული თავისუფალი ნების გამოისობით, არჩევანი სწორედ ჩვენი ხვედრია. იგი ჩვენ უნდა მივიღოთ, რასაც ვახორციელებთ კიდევ მიუხედავად იმისა, რომ არ ძალგვიძგს მიღებულ სწორ არჩევანს ბოლომდე თანმიმდევრულად შევასხათ ხორცი ჩვენს ფიქრებსა და საქმეებში. ასეთ ვითარებაში რწმენით არჩეული გზის სისწორის დასაცავად და გადასარჩენად აუცილებელია, რომ ჩვენი ნებისმიერი გადახრა დავინახოთ და შევაფასოთ როგორც ღვთის წინაშე ჩადენილი ცოდვა. რამდენადაც ადამიანს ცოდვა აქვს ჩადენილი, იგი არ იმსახურებს პატიებას. მაგრამ როგორც წმინდა წიგნებიდან, ისე ლოცვებში ღმერთთან ურთიერთობის იღუმენალი გამოცდილებიდან ადამიანმა კარგად იცის, რომ ყოვლად კეთილი უფალი მას აუცილებლად აპატიებს, თუ იგი ჭეშმარიტად შეებრძოლება თავის ნაკლოვანებებს. ქრისტიანს ადამიანის ცოდვილი ბუნების გაცნობიერების პირობებში ცხოვრების ძალას სწორედ მისი რწმენიდან მომდინარე ღვთის წყალობის მიღების იმედი აძლევს.

სოციალური სოლიდარობის მოტივაციური საფუძველი

წინა პარაგრაფში აღინიშნა, რომ მორწმუნე ადამიანი, უწინარესად, მოწოდებულია ღმერთსა და საკუთარ თავს შორის სწორი არჩევანის გააკეთოს და თავისი ძალისხმევის ცენტრში უფალი დააყენოს. მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ იგი თავის იზოლირებულ სამყაროში უნდა გამოიკეტოს და ამქვეყნიურ საქმეებზე ხელი აიღოს. ღმერთის ნებით კაცობრიობამ მიწაზე უნდა იცხოვროს და არცერთ ადამიანს არა აქვს არც მორალური უფლება და არც საშუალება ამ გარემოებას ანგარიში არ გაუწიოს. სხვა სიტყვებით, მიწიერი ცდუნებების წინააღმდეგ ბრძოლის მორალური ვალდებულება არავითარ შემთხვევაში არ გულისხმობს ჩვენი მიწიერი არსებობის იგნორირებასა და უარყოფას. ამგვარი საქციელი თავად იქნებოდა ღვთის წინაშე ჩადენილი ცოდვა. ამით ჩვენ უარყოფდით ჩვენს ადგილს ღვთაებრივ გეგმაში და მაშასადამე, უფლის ნებას. ავგუსტინეს თანახმად, ღვთისადმი ჭეშმარიტი რწმენა არანაკლებ კატეგორიულად უკრძალავს ადამიანს წუთისოფლის საქმეებზე ხელის აღებასა და მათ სრულ იგნორირებას, ვიდრე იგი ამას მოიმოქმედებს თვითმკვლელობასთან დაკავშირებით.

ავგუსტინეს აზრით, ადამიანი უნდა იყოს მიწის მკვიდრი, მაგრამ არ უნდა იყოს მიწის მოქალაქე. ღვთისაგან წყალობის მიღების იმედი რომ გვქონდეს, ჩვენს საკუთარ თავს უცნაურ და ფათერაკებით აღსავსე ქვეყანაში მოგზაურ არსებებად უნდა აღვიქვამდე. სხვა სიტყვებით, ადამიანი თავის თავს უნდა უყურებდეს როგორც პილიგრიმს, რომელიც ცოცხალთა მიერ ფეხდაუდგამ წმინდა ადგილს ეძიებს. მხოლოდ ამ ადგილის არსებობის შე-

სახეზე მტკიცე და გაუბზარავ რწმენას ძალუძს ადამიანს ღონე მისცეს, რომ მან ეს მოგზაურობა მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში არ შეწყვიტოს. თუ რწმენა შეირყა, მაშინ ყარიბობის სიმძიმით ადამიანს აიძულებს პილიგრიმობის ტვირთი მხრებიდან მოიხსნას და მოსასვენებლად რომელიმე მიწიერ ქალაქში დაბინავდეს. მაგრამ მხოლოდ ის, ვინც თავისი რწმენის ძალით თავის თავს ზეცის მოქალაქედ მიიჩნევს, ახერხებს ღვთის წყალობის იმედის შეინარჩუნებას. ამ სამყაროში ჩვენ უცხოები უნდა დავრჩეთ.

დამაინც, აღნიშნული ყაიდის ადამიანები, როგორ უცხოდაც არ უნდა გამოიყურებოდნენ, ვიდრე ისინი ცოცხლები არიან, მიწის ბინადრებად რჩებიან და იგივე საჭიროებათა წინაშე დგანან, რაც ანუხებს ყველა დანარჩენ ადამიანს, სახელდობრ კი, მათ, რომლებმაც საკუთარ ხვედრად მიწის ქალაქის მოქალაქეობა აირჩიეს. ამის გამოისობით განურჩევლად იმისა, ადამიანი შინ აღიქვამს თავის თავს ამ სამყაროში თუ მოგზაურ პილიგრიმად, მიწაზე ცხოვრება ყველასგან ერთნაირად მოითხოვს იზრუნოს ყოველდღიური საჭიროებების დაკმაყოფილებასა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფაზე. შესაბამისად, ავგუსტინე თვლის, რომ ქრისტიანისათვის ჩეულებრივია ნაყოფიერი შრომა და კანონმორჩილება, მიწის მოქალაქეებთან აქტიური თანამშრომლობა ურთიერთხელსაყრელი მიზნების მისაღწევად. არც მიწის მოქალაქეები ამბობენ ხოლმე უარს ქრისტიანებთან მჭიდრო ურთიერთობაზე. ისინი კარგად ხედავენ, რომ მორწმუნე ადამიანი საიმედოა, მორალური პრინციპების მიმდევარი, რომელსაც შინაგანი მრწამსი უკრძალავს ტყუილის თქმას, დალატსა და, საერთოდ, ცუდ საქციელს. ამის გამოისობით ისინი ქრისტიანების არსებობას სასარგებლო გარემოებად აღიქვამენ საკუთარი თავისთვის და არა ხიფათად.

მსგავსი მოსაზრებებიდან გამომდინარე, ქრისტიანსაც ისეთ ადამიანთან ურთიერთობას, ვინც ღმერთზე უარი თქვა, უფრო თავისნაირთან ურთიერთობა ურჩევნია. თუმცა არსებობს კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი გარემოებაც, რომელიც მათ ერთმანეთისკენ იზიდავს, ამასთან ისეთი უნივერსალური, რომ ყველგან, სადაც ქრისტიანები არიან, ისინი ერთობებს ანუ ეკლესიებს ქმნიან. იგი იმაში მდგომარეობს, რომ რწმენით მცხოვრებ ადამიანებს სჭირდებათ ერთმანეთის თანადგომა, რათა სწორი გზიდან არ გადაუხვიონ. ამიტომ არის, რომ ეკლესიები მონოდებული არიან, უწინარესად, სწორედ ამ მიზანს ემსახურონ. ისინი თავისი წევრების სულში ღვთის სიტყვის გახმიანებასა და მათში რწმენის განმტკიცებაზე ზრუნავენ.

ეკლესიას სხვა ფუნქციაც აქვს, რაც მორწმუნე ადამიანის ზოგადი ვალდებულებიდან მომდინარეობს. მორწმუნე ვერ აღასრულებს მასზე დაკისრებულ მოვალეობას მხოლოდ წმინდა ადგილისაკენ უკანმოუხედავი სვლით. მას ცისქვეშეთში სხვა მიზანიც უნდა ჰქონდეს გარდა ცდუნებებისათვის წინააღმდეგობის გაწევისა და ცოდვების მონანიებისა. მართალია, როგორც ჩვეულებრივ მოკვდავს, არც ღვთის სიყვარულით აღვსილ ინდივიდს შეიძლება ბუსტად მოეხსენებოდეს რაში მდგომარეობს ღვთაებრივი გეგმა, მაგრამ მას რწმენა მკაფიოდ კარნახობს, რომ ღვთის სურვილია კაცობრიობამ თავისი ცხოვრების გზაზე სწორი არჩევანი გააკეთოს. სწორედ ამისათვის მოიტანა ღმერთმა ჩვენამდე თავისი სიტყვა და გამოგვიგზავნა ძე - ქრისტი. ამის გათვალისწინებით ჩვენ შეგვიძლია დარწმუნებული ვიყოთ, რომ ღმერთს სურს გავავრცელოთ მისი სიტყვა და დავეხმაროთ მიწიერ ცხოვრებაში ჩაფლულებს დაიჭერონ რწმენით სულის ხსნის შესაძლებლობა. აქედან გამომდინარე, ქრისტიანები მიწის მოქალაქეებთან ურთიერთობაში მხოლოდ პრაგმატული

თანამშრომლობით არ უნდა შემოიფარგლონ. ნაცვლად ამისა, მათ უნდა აუხსნან ურწმუნოებს ღვთის სიტყვა და მოუწოდონ პილიგრიმობას შეუერთდნენ.

ეკლესიის ზემოთ აღნიშნული ფუნქცია კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება საზოგადოებაში, რომლის წევრების უმრავლესობაც არ მიჰყვება ქრისტეს სწავლებას და მიწიერ ცდუნებებშია ჩაფლული. ეკლესია არ არის თავის თავში ჩაკეტილი ორგანიზაცია, რომელიც მხოლოდ საკუთარი წევრების კეთილდღეობისათვის იღვწის. ამის საპირისპიროდ, მართლმორწმუნეთა საკრებულო შინაგანად არის მოწოდებული, რომ მან ურწმუნოთა სულის ცხოვნებაზე იზრუნოს. უფლის სიყვარულით აღვსილები თავიანთ წმინდათანწმინდა ვალდებულებად თვლიან მონაწილეობა მიიღონ მიწაზე ღვთის ნების განხორციელებაში.

ხელისუფლების ფუნქცია და ორგანიზაცია

მიწაზე ღვთისათვის სასურველი წესით ცხოვრება, საბოლოო ჯამში, გულისხმობს ღმერთის სიყვარულის ტარებას, მისთვის წყალობის თხოვნასა და ღვთის სიტყვის გავრცელებაზე ზრუნვას. უბრალო მოკვდავმა რწმენით უნდა გაიძლიეროს თავი და მას დაეყრდნოს თავის ცხოვრებაში, რადგან ღვთებრივი გეგმის შემეცნება მის ძალებს აღემატება. შესაბამისად, არავინ არის ისეთი, ვისაც შეიძლება პრეტენზია ჰქონდეს, რომ იგი ღმერთის ნებას განასახიერებს.

ავგუსტინე სპეციფიკური ქრისტიანული სახელმწიფოს ან პოლიტიკური ეთიკის დაფუძნებას არ უშვებს. მისი აზრით, პოლიტიკა ორგანულად უკავშირდება მიწიერ ცხოვრებას. ამიტომ იდეალური პროექტების კონსტრუირება და მათი განხორციელების ილუზიის ქონა ამაო საქმეა. პოლიტიკა, საბოლოო ჯამში, ძალადობას ემყარება. შეუძლებელია პოლიტიკური სამართლიანობის უზრუნველსაყოფად რაციონალური პრინციპების დამკვიდრება, რადგან ისინი შემთხვევით შერჩეულ კრიტერიუმებს ეყრდნობიან და მხოლოდ დროებითი ჰარმონიის მიღწევას თუ შეუწყობენ ხელს. მეტიც, არსებობს ორი გარემოება, რომელთა გამო საერთოდ შეუძლებელია პოლიტიკური სამართლიანობის დამკვიდრება. ჯერ ერთი, ეს პრინციპები თვითნებურად შერჩეული წანამძღვრებიდან გამომდინარეობს. მეორეც, და ეს უფრო მნიშვნელოვანია, ის, ვინც მიწაზე სამართლიანობას ეძებს, თავს მიწის მოქალაქედ თვლის. აქედან გამომდინარე, ისინი უარყოფენ ღმერთს და საკუთარ თავს კერპად აქცევენ. მათ შეიძლება მართლაც ჰქონდეთ სამართლიანობისაკენ მისწრაფება, იყვნენ ჰუმანისტები და საკუთარი ქვეყნის პატრიოტები, მაგრამ საბოლოო ჯამში, ეს ყველაფერი სათავეს მაინც მათთვის ფუნდამენტური ამპარტავნობიდან იღებს.

ავგუსტინეს აზრით, პოლიტიკური ძალაუფლება არასოდეს არ შეიძლება სამართლიანობის პრინციპზე იყოს დაფუძნებული, განურჩევლად იმისა, როგორია ხელისუფლებაში მყოფი ელიტის იდეოლოგიური ამბიციები. ნებისმიერი სახელმწიფო, როგორ იდეაზეც არ უნდა იყოს იგი დაფუძნებული, საბოლოო ჯამში, ძალადობას ემყარება. ამას განაპირობებს ადამიანის სასრული ბუნება, რომლის გამოისობითაც ჩვენ მუდმივად შევდივართ კონფლიქტში ჩვენს მოვალეობებთან და გავურბივართ მათ შესრულებას. ამიტომ არის, რომ თვით ღვთისმომშიში ქრისტიანებიც უფლის წყალობის იმედით არიან. ასეთ ვითარებაში სახელმწიფო კონსტრუქციულ როლს ასრულებს და ყველა ქრისტიანი ვალდებულია იყოს კანონმორჩილი მოქალაქე. ამისკენ მათ უბიძგებს არა ხელისუფლებისადმი სიყვარული, არამედ მიწიერი არსებობის ფხიზელი პრაგმატული შეფასება.

ყველა ადამიანს სურს მშვიდობა, მაგრამ ისინი, ვინც მიწის ქალაქის მოქალაქეობას ირჩევენ, ვერ აღწევენ მას. ასეთ ადამიანებს სჯერათ, რომ მიწაზე მშვიდობის დასამყარებ-

ლად აუცილებელია გარკვეული წესების შემოღება და დაცვა. ისინი მზად არიან იბრძოლონ ყველას წინააღმდეგ, ვინც მათ ამაში ხელს უშლის. არ არის გამორიცხული, რომ ისინი საკუთარი ლიდერის წინააღმდეგაც წავიდნენ, თუ მიიჩნიეს, რომ მან უღალატა საერთო საქმესა და იდეალებს. ამდენად, რაოდენ პარადოქსულიც არ უნდა იყოს, მიწაზე მშვიდობის დამყარების სურვილს, რაც მიწიერი არსებობის თვითკმარობის შესაძლებლობის დაშვებიდან მომდინარეობს, გარდაუვალად მივყავართ დაპირისპირებასა და ომებამდე.

ამის საწინააღმდეგოდ, მორწმუნე ადამიანმა იცის, რომ მიწაზე მშვიდობა მხოლოდ ნაწილობრივ და დროებით შეიძლება დამყარდეს. მარადიული მშვიდობა კი მხოლოდ და მხოლოდ ზეციურ სამყაროშია შესაძლებელი. მიუხედავად ამისა, მისთვის მნიშვნელოვანია ამქვეყნიურ ცხოვრებაში მშვიდობა და წესრიგი. თუ მორწმუნეს უკიდურესი გარემოებები არ აიძულებს, იგი არ არის მიდრეკილი დაუმორჩილებლობისკენ. ზეცის ქალაქის მოქალაქეობა არ უბიძგებს მას კონფლიქტში შევიდეს მიწის ქალაქთან. ამიტომ იგი, როგორც წესი, მზად არის გაითვალისწინოს ხელისუფლების მიერ დანესებული კანონები და რეგულაციები და მათ შესაბამისად იცხოვროს.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მორწმუნე ადამიანი, ჩვეულებრივ, არანაირ უხერხულობას არ უქმნის ხელისუფლებას. მას არ გააჩნია მიწიერ ქალაქთან დაკავშირებული პოლიტიკური იდეალები და პროექტები, რაც გარკვეულ შემთხვევებში შესაძლებელს გახდიდა ხელისუფლებასა და მორწმუნეებს შორის დაპირისპირების აღმოცენებას. მაგრამ არის ზოგი რამ, რაც ქრისტიანის გადასახედიდან ხელისუფლებას მოეთხოვება და სამოქალაქო მორჩილების პირობაა. სახელდობრ, აუცილებელია, რომ მორწმუნეებს ღვთის თაყვანისცემისა და მსახურების უფლება მიეცეთ. ამასთან ერთად, ავგუსტინეს აზრით, მნიშვნელოვანია ისიც, რომ მათ ღვთის სიტყვის არამორწმუნეთა შორის გავრცელების საშუალება ჰქონდეთ. ამ პირობების შექმნა შეიძლება ითქვას, რომ ქრისტიანები მზად არიან მიწის ქალაქის კანონმორჩილი მოქალაქეები იყვნენ, თუ ხელისუფლება მათ ხელს არ შეუშლის ეკლესიის შექმნასა და საეკლესიო საქმიანობაში, სხვა სიტყვებით, ზეცის ქალაქის მოქალაქეობიდან მომდინარე უფლება-მოვალეობების აღსრულებაში.

“ღვთის ქალაქის” ლაიტმოტოვის თანახმად, არ არის მიზანშეწონილი, რომ პოლიტიკური ლიდერები იმავდროულად სულიერი ლიდერებიც იყვნენ. პოლიტიკური ლიდერის მთავარი ამოცანა, რომ მან უზრუნველყოს მშვიდობა და წესრიგი მიწის ქალაქში, აიძულებს მას მკაცრად მოექცეს ყველას, ვინც ამას დაემუქრება. ეს კი ქრისტიანული მორალის პრინციპებს არ შეესაბამება. გარდა ამისა, პოლიტიკური მმართველები დიდი ძალაუფლების გამო უამრავი ცდუნების წინაშე დგანან, რასაც, როგორც წესი, ისინი ვერ უძლებენ. აქედან გამომდინარე, აუცილებელია, რომ ეკლესია მიწის ქალაქში მიმდინარე პოლიტიკური ცხოვრების მიმართ, გარკვეულწილად, გარედან დამკვირვებლის პოზიციაში დარჩეს. მხოლოდ ასეთ ვითარებაში შეძლებს ეკლესია თავისი უპირველესი მისია პირნათლად შეასრულოს და ადამიანების, მათ შორის მმართველების, სულის ხსნაზე იზრუნოს.

ავგუსტინეს შეხედულებები პოლიტიკური ცვლილებებისა და სტაბილურობის შესახებ

ავგუსტინეს მიხედვით, პოლიტიკური არასტაბილურობა უფრო ბუნებრივია ადამიანისათვის, ვიდრე თუნდაც მინიმალური პოლიტიკური წესრიგის არსებობა. ამის მიზეზი ის არის, რომ არასტაბილურობას ღრმა ფესვები აქვს ადამიანის ბუნებაში. ამპარტავნება, რისკენაც ასე მიდრეკილია ადამიანი, შობს ამბიციას, შურსა და გაუმაძღრობას. თვითკმა-

რი მიწიერი ბედნიერების დევნა ადამიანს უბიძგებს მოუშორებელი უკმაყოფილებისა და გვემისაკენ. ადამიანი ვერსად წაუვა ამ ვითარება, რაც არ უნდა სცადოს მან, რადგან მას არ შეუძლია სრულად აკონტროლოს თავისი გარემო და ცხოვრება. ამ დროს მას დავიწყებული აქვს, რომ ყველაფერი ღვთის ნებაა. ასეთი ამპარტავნება ღვთის უარყოფელი ადამიანის სულიერ და ფიზიკურ დაღუპვას იწვევს, რადგან ღვთისგან განება ლოგიკურად ნიშნავს სიცოცხლისა და სიკეთისაგან განებას.

ამის გათვალისწინებით ავგუსტინე სვამს კითხვას, თუ როგორი შეიძლება იყოს პოლიტიკური საზოგადოების ბედი და პერსპექტივა, უფრო კონკრეტულად კი, რისი მოლოდინი შეიძლება ჰქონოდა რომის იმპერიას? ავგუსტინეს აზრით, ზოგადად, ნებისმიერი პოლიტიკური საზოგადოების წარმატება კოლექტიური სოლიდარობის არსებობაზე დამოკიდებული. ურთიერთთანადგომის გარეშე საერთოდ წარმოუდგენელია პოლიტიკური ერთობის არათუ წარმატება, არამედ არსებობაც კი. ამიტომ ჩვეულებრივი ამბავია, რომ პოლიტიკური საზოგადოებები ყოველთვის აპელირებენ „ხალხზე“, „მორალსა“ და „სამართლიანობაზე“. როცა ეს ცნებები ქმედითია, კოლექტივის წევრები მზადყოფნას იჩენენ ხოლმე თავი დადონ საერთო საქმისათვის ავგუსტინეს აზრით, ასეთ შემთხვევაშიც კი ვითარება ბევრად მყიდვია, ვიდრე ეს ერთი შეხედვით ჩანს, რადგან კოლექტივისათვის თავდადების სურვილი, საბოლოო ჯამში, ინდივიდის ეგოისტური ინტერესებიდან იღებს სათავეს. მას, უბრალოდ, ჰგონია, რომ ამ ინტერესების დაკმაყოფილებას იგი მხოლოდ კოლექტივთან ერთად შეძლებს. მაგრამ ვინაიდან ეგოიზმი და საკუთარი თავის გაკერპება ადამიანს ბოლოსდაბოლოს დესტრუქციული ქმედებებისაკენ უბიძგებს, ადრე თუ გვიან პოლიტიკური ერთობა დაიშლება და ურთიერთმტრობაში გადაიზრდება. მხოლოდ და მხოლოდ ქრისტიანულ ერთობას შეუძლია ურთიერთთანადგომის და წესრიგის შენარჩუნება, რადგან იგი ღვთის სიყვარულზე არის დაფუძნებული.

ავგუსტინე თვლის, რომის გადარჩენის ერთ-ერთი გზა კულტურაზე გადის, რადგან იგი ქვეყნისა და საერთო საქმისათვის თავდაუზოგავი სამსახურისკენ აქეზებს თავის მოქალაქეებს. გარდა ამისა, რომის წარმატება ღვთის მიზანს ემსახურება. არ არის შემთხვევითი, რომ ქრისტე სწორედ რომის ერთ-ერთ პროვინციაში დაიბადა. იმპერიის ფარგლებში უზარმაზარ ტერიტორიაზე არსებული წესრიგი ხელს უწყობს ქრისტიანობის გავრცელებასა და განმტკიცებას. ავგუსტინესათვის ეს ცხადი ჭეშმარიტებაა, რადგან მას სწამს, რომ ყველაფერი, რაც ისტორიაში ხდება, ღვთაებრივი გეგმის თანახმად მიმდინარეობს. მაგრამ აქ წარმოიშლება ერთი უხერხული კითხვა. თუ ყველაფერი ღვთის ნებით ხდება, მაშინ რა შეიძლება ითქვას უწესრიგობაზე, შფოთზე, ომებსა და იმ ყოველივე ცუდზე, რითაც სავსეა ისტორია? ავგუსტინეს მიხედვით, როცა ამ კითხვაზე პასუხის გაცემას ვცდილობთ, არ უნდა დაგვავიწყდეს, ჩვენი ინდივიდუალური თუ კოლექტიური ცხოვრება ჩვენს არჩევანზე არის დამოკიდებული. ამიტომ ჩვენი ნაკლოვანი და ცოდვილი ბუნების გამო ღმერთის მიმართ საყვედურის თქმა ჭეშმარიტების დაუნახაობაა, რომ არაფერი ვთქვათ ამპარტავნობაზე, რომელიც ამგვარ ქმედებას ასულდგმულებს. ჩვენი ხსნა ღვთის წყალობაზეა დამოკიდებული. მაგრამ იმისათვის, რომ გვქონდეს მისი წყალობის იმედი, აუცილებელია საკუთარ თავსა და ღმერთს შორის არჩევანი გავაკეთოთ და უფალი ავირჩიოთ. რელიგიური რიტუალების მექანიკური შესრულება ამაოა ამ არჩევანის გარეშე. სხვა სიტყვებით, ვინაიდან ადამიანი თავისი შინაგანი ბუნების გამო მიდრეკილია ამპარტავნობისაკენ, რწმენა მისი გადარჩენის ერთადერთი იმედია. ღმერთი გვაძლევს ჩვენ იმედს, მაგრამ ამავედროულად

იგი ჩვენ გვაკისრების არჩევანის გაკეთების ტვირთსაც. ამდენად, სულის ხსნა განუშორებელი ხდება არჩევანისაგან. და თუ ჩვენ გვეჩვენება, რომ საფუძველი გვაქვს უკმაყოფილო ვიყოთ ამქვეყნიურ ცხოვრებაში მძიმე ხვედრის გამო, ეს მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ არასწორი არჩევანი გავაკეთეთ და საკუთარი თავი გავაკერპეთ.

დასკვნის მაგიერ

ქრისტიანის მისწრაფების საგანს არ უნდა შეადგენდეს მიწიერი იდეალები. ისინი სრულყოფილებისა და ბედნიერების ძიებისაკენ უბიძგებენ ადამიანებს, რაც ამქვეყნიურ ცხოვრებაში ამაო საქმეა. ზეციურ სამყაროში გარდასვლამდე ადამიანი გარდუვალად რჩება ნაკლოვან არსებად [განწირულია ნაკლოვანი არსებობისათვის]. მას ვერანაირი ძალისხმევა ვერ აზიარებს სრულყოფილებასთან. გამონაკლისს არ წარმოადგენს არც თვითშემეცნება, რომელიც არასოდეს არ არის აბსოლუტური. თვითშემეცნების ნაკლოვანი ბუნება უარყოფითად აისახება საკუთარი თავის მართვის უნარზე, შესაბამისად, პიროვნულ თავისუფლებაზე. ეს კი ქიმერად აქცევს ბედნიერებასაც, რომელიც მიუწვდომელია სრულყოფილებისა და პიროვნული თავისუფლების გარეშე. მიწაზე ქიმერული სრულყოფილებისა და ბედნიერების დევნა ადამიანის სულს დაღუპვით ემუქრება. ასეთ ვითარებაში ხსნის ერთადერთი იმედი ღვთის წყალობაა. მაგრამ მას ადამიანი მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება ეღიროს, თუ გამუდმებით გაუწევს წინააღმდეგობას ცდუნებას და ღვთისადმი აღვლენილ ლოცვებში შესთხოვს უფალს ცოდვათა პატიებას

მიწიერი ცხოვრების ამაოებიდან გამომდინარე, გონიერი პოლიტიკის მიზანი მოქალაქეებისათვის ისეთი გარემოს შექმნა უნდა იყოს, რომელიც მაქსიმალურად იქნება დაცლილი ხორციელი ცდუნებებისაგან და ადამიანებს უბიძგებს ღვთის სიტყვის შესაბამისად იცხოვრონ. ეს არ ნიშნავს მიწიერი ცხოვრების სრულ უგულებელყოფას. პოლიტიკური საქმიანობისათვის ნონსენსია საკითხისადმი ამგვარი მიდგომა. ავგუსტინეს მიხედვით, პოლიტიკური საქმიანობის ფარგლებში ადამიანებმა აუცილებლად უნდა იზრუნონ საჯარო წესრიგის შენარჩუნებასა და განმტკიცებაზე. უბრალოდ, მათ ცნობიერებაში არ უნდა მოხდეს ღირებულებათა აღრევა. ვინაიდან ერთმანეთისაგან განსხვავდება მიწის ქალაქი და ზეცის ქალაქი, უპირობო უპირატესობა თავის ამქვეყნიურ ცხოვრებაში ადამიანმა ზეცის ქალაქს უნდა მიანიჭოს.

აქედან გამომდინარე, აუცილებელია სახელმწიფოს სათავეში კეთილგონიერი და პრაქტიკული ალღოს მქონე ინდივიდები იდგნენ, დაცლილი ყოველგვარი იდეალისტური ფანტომებისაგან. მხოლოდ ისინი შეძლებენ დიდი პასუხისმგებლობით იტვირთონ პოლიტიკის მძიმე უღელი და დაბრკოლებების მიუხედავად, ხელი შეუწყონ ადამიანთა მხრიდან სულის ხსნაზე ზრუნვას, მათ შორის იმ მხრივ, რომ ისინი დაიცავენ წმინდა ადგილთა მომლოცველებსა და არ დაუშვებენ გზაზე მათ შეფერხებას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Saint Augustine, The City of God. transltr. Modern Library. Place of Publication: New York. 1950.
2. Etienne Gilson, The Christian Philosophy of Saint Augustine, New York, Random House [1960]

3. Peter Brown, Augustine of Hippo (1967)
4. Herbert A. Deane, The Political and Social Ideas of St. Augustine (1963)
5. Peter Dennis Bathory, Political Theory as Public Confession: The Social and Political Thought of St. Augustine of Hippo (1981)
6. Alasdair MacIntyre, Whose Justice? Whose Rationality? (1988)
7. Connolly, In The Augustinian Imperative: A Reflection on the Politics of Morality (1993)

Mamuka Surmava

The City of God vs. The City of Earth

summary

In Augustine's vision, human reason is a frail and uncertain thing, and those who define humanity in terms of rationality do so under the illusion that reason can make us self-sufficient. Yet since God is the maker of all things, nothing can be sufficient in itself without Him. What exists does so only to the extent to which it serves God's purpose. Insofar as we deny God, we inevitably undermine the basis of our own existence and destroy ourselves. God did not create us to be independent of Him, and our reason allows us neither to control our fate nor even to accommodate ourselves to it. In article I want to stress that from Augustine's perspective, we have only one genuine choice to make, and we cannot rely on reason to make it. This is the choice between God and ourselves, whether we will devote our lives to God or to earthly happiness. Reason cannot make this choice. Our love of God cannot be based on reason, for we are incapable of comprehending God. Instead, the choice must be based on faith. You either will God or you will yourself. We must be residents of earth, but we must not be citizens of earth. If we are to have any hope of receiving God's grace, we must look on ourselves as simply traveling through a strange and terrible place. In other words, we must consider ourselves as no more than pilgrims, seeking a holy place that no mortal has ever seen. Only our faith that, such a place exists allows us to continue our journey. If faith falters, the loneliness of the road inevitably will compel us to abandon the pilgrimage, to attempt to find a home somewhere along the way. Only those who define themselves by their faith as citizens of the City of God, rather than of any earthly city, have any hope of salvation.